

ISMA
ANNO 1994

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF PHILOLOGICAL EDUCATION IN THE ERA OF DIGITALIZATION: EUROPEAN AND NATIONAL CONTEXTS

Scientific monograph

2023

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА

**Sumy State Pedagogical
University named
after A. S. Makarenko**

ISMA
ANNO 1994

**ISMA University
of Applied Sciences**

**TRENDS IN THE DEVELOPMENT
OF PHILOLOGICAL EDUCATION
IN THE ERA OF DIGITALIZATION:
EUROPEAN AND NATIONAL CONTEXTS**

Scientific monograph

**IZDEVNIECĪBA
BALTIJA
PUBLISHING**

2023

*Recommended for printing and distribution via Internet
by the Academic Council of Baltic Research Institute
of Transformation Economic Area Problems according
to the Minutes № 4 dated 25.04.2023*

REVIEWERS:

Head of the Editorial Board – **Semenog Olena Mykolaivna**, Doctor of Pedagogy, Professor, Head of the Department of Ukrainian Language and Literature, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko;
Djakons Romans – Dr.sc.ing., Professor, Academician, President of ISMA University of Applied Sciences;

Bahatska Olena Viktorivna – PhD in Philology, Senior Lecturer at the Department of English Philology and Language Education, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko;

Rud Olha Mykolaivna – PhD in Philology, Senior Lecturer at the Department of Ukrainian Language and Literature, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko.

Trends in the development of philological education in the era of digitalization: European and national contexts : Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2023. 784 p.

© Sumy State Pedagogical University
named after A. S. Makarenko, 2023

© ISMA University
of Applied Sciences, 2023

ISBN 978-9934-26-303-3

CONTENTS

SLAVIC LANGUAGES	1
FEATURES OF DATA COLLECTION AND PROCESSING FOR NEURAL NETWORK MODELING OF LANGUAGE CATEGORIES (Dovhan O. V.).....	2
1. Data collection and processing for neural network modeling	4
2. Neural network modeling of language categories in the context of language data	8
THE MAIN DIRECTIONS OF SEMASIOLOGICAL RESEARCH IN THE 20TH – 21ST CENTURIES (Lozova N. H.).....	18
1. Typological varieties of semas. Concept of semantic (semasiological) and seminal spaces	19
2. Development directions of cognitive semasiology	23
3. Cognitive aspects of semasiological terminology	31
4. Thematic, ideographic and conceptual organizations: differentiation of concepts.....	34
PECULIARITIES OF THE SYSTEM ORGANIZATION OF TERMINOLOGIES OF THE INTERMEDIATE TYPE OF LEGAL FIELDS OF KNOWLEDGE (BASED ON THE MATERIAL OF THE TERMINOLOGY OF INFORMATION LAW) (Melnyk P. V.)	44
1. The main trends in the organization of modern terminological systems of the intermediate type.....	45
2. Correlation of the terminology of information law with the terminologies of related fields of knowledge	49
INDIVIDUAL AUTHORS' COMPLEX ADJECTIVES OF POETIC LANGUAGE IN THE XX-TH CENTURY (Rud O. M.).....	58
1. Theoretical issues of researching individual authors' neologisms of the poetic language in the XX-th century	59
2. Structural characteristics of individual authors' complex adjectives	62
3. Semantic and functional peculiarities of individual authors' complex adjectives	64
STRUCTURAL, SEMANTIC AND MOTIVATIONAL, VISUAL PARAMETERS OF CONFECTIONERY NAMES OF DOMINIK TRADE MARK (Syzonenko N. M.).....	74
1. Theoretical foundations of confectionery names study	75
2. Structural and motivational-semantic features of confectionery names of Dominik trade mark	82
3. Visual representation of Dominik trade mark names	90

4. The structural and semantic field of names of confectionery products of TM Dominik (based on the results of the associative experiment and the parametric method)	95
UKRAINIAN AND FOREIGN LITERATURE	106
VIRTUAL DRAMA ANTHOLOGY “UNTITLED WAR”. LES KURBAS NATIONAL THEATER ARTS CENTER: A NEW ARTISTIC WORD ABOUT WAR (Bondareva O. Ye.).....	107
1. Virtual anthology as an operational format of dramatic literature in the conditions of war	108
2. On the eve: plays about war until February 24, 2022	112
3. Full scale invasion: new coordinate system.....	115
4. War. Woman	119
5. Dialogues with Charon	123
6. City of Mary	126
INTERMEDIALITY OF UKRAINIAN LITERATURE: DEVELOPMENT TRENDS, FORMATION STAGES, NATIONAL IDENTITY (Horbolis L. M.).....	131
1. Intermedial vectors of Ukrainian writing of the 16th – 19th centuries..	132
2. Intermedial strategies of Ukrainian writing of the 20th century and beginning of 21st century	144
ROMANCE, GERMANIC LANGUAGES	160
THE CATEGORY OF POLITICAL CORRECTNESS IN THE ENGLISH NEWSPAPER DISCOURSE: FUNCTIONAL AND PRAGMATIC PERSPECTIVE (Aleksenko S. F.).....	161
1. The prerequisites of problem emergence and the problem statement....	161
2. Methodology of studies of political correctness as cultural and linguistic phenomenon and pragmatic category.....	168
3. The typology of pragmatic functions of politically correct language units in the English newspaper discourse	176
WOMAN GENDER IDENTITY IN THE CONTEMPORARY ENGLISH LANGUAGE: LEXICAL AND SEMANTIC ANALYSIS (Bahatska O. V., Barkova Yu. V.).....	191
1. Linguistic constructing of gender and gender identity	192
2. Lexical means to denote woman gender identity in the contemporary English language	199

CO-EXISTANCE AND CO-INFLUENCE OF ENGLISH AND UKRAINIAN IN CANADA (Bondarenko V. O.).....	219
1. The brief history of the Ukrainian immigration to Canada and the introduction of the Ukrainian language in the English-speaking society.....	220
2. Lexical, grammatical and phonetic co-impact between English and Ukrainian in Canada.....	231
HISTORIC VARIATION OF PRAGMATIC VARIANTS OF THE SPEECH ACT OF APOLOGY IN THE ENGLISH XVI–XXI CENTURIES DISCOURSE (Burenko T. M.).....	247
1. The research corpus and socio-ethical foundations of historic variation of apology in the discourse of the British linguistic and cultural community.....	247
2. Historic variation of pragmatic variants of the speech act of apology.....	253
3. Historic variation of apology in complex speech acts.....	268
LANGUAGE MEANS OF CREATING THE ISLAMIC THREAT IMAGE IN ENGLISH MEDIA DISCOURSE (Dokashenko T. V.).....	277
1. The lexical-semantic means of Islamic threat image representation in the modern English media discourse.....	278
2. The stylistic means of Islamic threat image representation in the modern English media discourse.....	289
DYNAMICS OF THE SYSTEM OF STRONG VERBS IN THE GERMAN LANGUAGE (Kiyko S. V., Shykerynets Zh. Yu.)...	303
1. Strong and weak verbs of the German language in synchronic and diachronic aspects.....	304
2. Material and research methods.....	307
3. Reasons for preservation or loss of strong conjugation.....	311
4. Alternation in the paradigm and preservation of strong conjugation	316
THE MODERN NOMINATIVE SPACE OF ENGLISH ECOLOGICAL DISCOURSE (Kovalenko A. M., Topylina V. B.).....	322
1. The lexical-semantic approach to the analysis of modern English ecological discourse.....	322
2. Neologization of the nominative space of modern English ecological discourse.....	326
3. Euphemization of the nominative space of modern English ecological discourse.....	335
4. Terminologization of the nominative space of modern English ecological discourse.....	338

SPEECH INFLUENCE REALIZATION IN ENGLISH PARENTAL DISCOURSE (Kozlova V. V.).....	345
1. English parental discourse in the modern discourse paradigm	346
2. Specificity of speech influence in parental discourse	351
3. Semantic and syntactic means of speech influence realization in English parental discourse	355
DISCURSIVE CONFIGURATIONS OF THE CONCEPT PARTNERWAHL/PARTNER CHOICE IN THE GERMAN VIRTUAL DISCOURSE (Pasyk L. A.)	368
1. Concept as an object of study in cognitive linguistics	369
2. Discursive configurations of the concept PARTNERWAHL/PARTNER CHOICE	371
THE TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF INTERNATIONALISMS IN THE GERMAN ECONOMIC LANGUAGE (Slaba O. V.)	394
1. The concept of internationalisms and their place among borrowings ...	395
2. The reasons for the emergence of internationalisms and their classification	400
FORMATION OF THE DISCURSIVE COMPETENCE IN STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MEANS OF ACADEMIC WRITING (Cherchata L. M.).....	416
1. Topicality and problem formulation	416
2. Analysis of the state of problem research and determination of ways to solve it.....	417
ENGLISH LANGUAGE RESOURCES FOR ONLINE PRACTICE IN WRITING (Yurko N. A., Romanchuk O. V., Styfanyshyn I. M.).....	428
1. The resources for spelling and grammar checking	430
2. The resources for vocabulary build-up	432
3. The resources for creativity enhancement	433
4. The resources for writing style improvement	435
GENERAL LINGUISTICS	440
CONCEPT RESEARCH ALGORITHM: A LINGUOSYNERGETIC ASPECT (Molhamova L. O.).....	441
1. Concept research methods	443
2. Structure of a concept as the key to its analysis	450
3. Linguosynergetic approach to concept research.....	455

LANGUAGE AND MASS MEDIA	467
POLISH PRESSONYMS: DENOTATIVE AND NOMINATIVE	
CLASSIFICATION (Gontsa I. S.).....	468
1. Structural and grammatical features of Polish pressonyms	469
2. Lexical and semantic characteristics of Polish pressonyms	477
3. Functional and pragmatic characteristics of Polish pressonyms	486
LINGUOSEMANTIC CHARACTERISTICS OF MODERN	
ENGLISH-LANGUAGE SPORTS DISCOURSE	
(Pavlenko I. O., Skachedub N. M.).....	493
1. Lexical and semantic features of modern English-language	
sports discourse	494
2. Phraseological features of modern English-language	
sports discourse	499
3. Stylistic language tools of modern English-language	
sports discourse	503
PECULIARITIES OF MODERN ANTI-UKRAINE MANIPULATIVE	
PROPAGANDA IN THE TEXTS AND HEADLINES OF RUSSIAN	
NEWS REPORTS (Posmitna V. V.).....	
	511
1. Theoretical basis of manipulative propaganda research.....	512
2. Actual goals, methods, and means of anti-Ukrainian	
manipulative propaganda in the texts and headlines	
of Russian information messages	523
CONVERGENT PHENOMENA OF METALOGICAL	
A PRIORI RECEPTION: INTERTEXTUAL EXCURSIVENESS	
OF INVESTIGATIVE TEXTS (Stiekolshchykova V. A.)	
	537
1. Factors of efficiency and effectiveness in the suggestive dimension	537
2. Intertextuality of investigative texts: influence aspects.....	543
SOME STYLISTIC PECULIARITIES OF THE TOP NEWS	
IN THE NEW YORK TIMES' MORNING EMAIL NEWSLETTERS	
(Shaparenko O. V.)	
	551
1. The goal and the specific tasks of the work; analysis	
of the research into problem.....	552
2. Identifying the main topic of the news of the year 2022.....	554
3. Some stylistic peculiarities of the newspaper articles with examples	
from the <i>The New York Times' Morning Briefing</i> newsletters.....	558

INTERCULTURAL COMMUNICATION	567
THE IMAGE OF A DANDY IN OSCAR WILDE’S FICTION (Ihoshev K. M.)	568
1. The problem’s prerequisites emergence and the problem’s formulation	569
2. The analysis of recent research and publications on the topic	569
3. A short review of the history of aestheticism and an attempt at defining the phenomenon of the dandy.....	572
4. Dandies in Oscar Wilde’s selected fiction.....	581
A PROFANE INTERPRETATION OF THE “ <i>FRIEND – FOE</i> ” OPPOSITION AS IDENTIFICATION CODE OF ETHNIC CONSCIOUSNESS (Semashko T. F.).....	590
1. Prerequisites for a profane understanding of the “ <i>friend – foe</i> ” opposition	592
2. Ethnocentric worldview of Ukrainians as the basis of self-identification and differentiation	594
3. The psychological component of the “ <i>friend – foe</i> ” opposition	597
4. The binary of the “ <i>friend – foe</i> ” opposition universal classifier of ethnocultural stereotypes.....	599
MODERN TRENDS IN THE METHODOLOGY OF TEACHING LANGUAGES AND LITERATURE.....	606
ESSAY AS A CURRENT WAY OF COMMUNICATION FOR EDUCATORS: PERSONALLY-ORIENTED, SOCIAL-PHILOSOPHICAL, COMPOSITION-SPEECH ASPECTS (Hrona N. V.).....	607
1. Essay as a synthetic type of text	608
2. The compositional and speech aspect of the essay	610
3. General features of an essay	613
4. Essay structure (formal)	614
5. Essay writing techniques	614
6. Propedeutic tasks and exercises of a personally oriented nature	622
THE MAIN FORM OF LEARNING THE UKRAINIAN LANGUAGE (Kucherenko I. A.).....	632
1. Aspect lessons of the Ukrainian language	634
2. Lessons in the development of communication skills	639
3. Non-traditional lessons of the Ukrainian language.....	647

THE POTENTIAL OF CARICATURES IN FORMING ORAL PRODUCTION COMPETENCE OF PRE-SERVICE ENGLISH TEACHERS (Podosynnikova H. I., Mokrenko V. S.)	658
1. The psychological, linguistic and communicative peculiarities of forming oral production competence of pre-service English teachers ..	659
2. The aim, contents and assessment of forming oral production competence of pre-service English teachers	663
3. Authentic caricature as the tool of forming oral production competence of pre-service English teachers	668
TRAINING OF A TEACHER OF UKRAINIAN PHILOLOGY IN THE CONDITIONS OF WAR: EUROPEAN PRIORITIES (VALUES) AND NATIONAL EXPERIENCE (Semenog O. M.)	683
1. European priorities (values) and practices regarding the training of future philology teachers	685
2. National experience of professional training of the future teacher of Ukrainian philology in the conditions of war	690
3. Professional practice in dimensions of partnership interaction	698
FORMATION OF INFO-MEDIA LITERACY OF FUTURE TEACHERS MEANS OF MEDIA EDUCATION (Yachmenyk M. M.).....	712
1. Concept and classification of means of media education in scientific sources	714
2. Formation of info-media literacy of future teachers by means of media education	717
DIGITAL TECHNOLOGIES IN PHILOLOGICAL EDUCATION	727
MEDIA EDUCATION IN THE PROFESSIONAL TRAINING SYSTEM OF THE FUTURE LEXICOGRAPHER (Hromova N. V.).....	728
1. Media competence is a professionally important competence of a modern teacher	729
2. Ways of integration and formation of media competence in the course “Methodology of teaching the Ukrainian language”	733
PROTECTION OF INFORMATION DURING TRANSLATION ACTIVITIES USING PROFESSIONAL ELECTRONIC RESOURCES (Matviienko L. H.)	744
1. Information security as an integral component of the organization of translation activities	745
2. Specifics of the organization of automated and machine translation	753
3. Analysis of translation software	758

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМІВ У НІМЕЦЬКІЙ ФАХОВІЙ МОВІ ЕКОНОМІКИ

Слаба О. В.

ВСТУП

Інтернаціоналізація суспільного життя є важливим фактором, який впливає на розвиток мови та потребу у вивченні інтернаціональної лексики. Зростаюча роль інтернаціональних слів у різних галузях мовної діяльності, таких як наука, бізнес, технології, спорт, культура, підкреслює необхідність розуміння та використання цієї лексики. У зв'язку з цим, питання інтернаціоналізмів у лінгвістиці є актуальним і потребує подальшого вивчення та дослідження.

Важливе значення інтернаціоналізмів у розвитку сучасних мов зумовлено тим, що вони є загально визнаними формами лексико-семантичного вираження найважливіших понять сучасної культури.

Словниковий склад мови немає певних кордонів, оскільки він безперервно змінюється, поповнюючись новими елементами, крім цього, він досить неоднорідний, оскільки обслуговує різні потреби різних верств і груп суспільства. Вивчення словникового складу мови під різними кутами зору дозволяє виявити складні та різноманітні зв'язки, в яких знаходяться слова будь-якої мови, становлячи цілісну, їй одному властиву лексико-семантичну систему. Серед цієї величезної кількості лексичних одиниць виділяється невелике коло слів – основний словниковий фонд, що поєднує усі кореневі слова, ядро мови, це база, основа мови.

Словниковий склад реагує на всі зміни, що відбуваються у різних сферах людського життя, фіксує їх у словах та оновлюється набагато швидше, ніж інші структурні яруси мови.

Контакт одного народу з іншим є водночас контактом двох мов і призводить до запозичення слів однієї мови іншою. Запозичення є продуктивним способом збагачення лінгвістичного запасу мови-реципієнта поряд із внутрішніми можливостями: афіксацією, словоскладанням, зміною значень існуючих слів.

Усередині величезної кількості запозичених слів у будь-якій мові можна назвати групу слів, інтернаціоналізмів. Інтернаціональність – це явище особливого роду серед різноманітних форм міжмовної спільності, які є у мовах світу. Такі знаки суттєво зближують мови та відіграють важливу роль у процесах обміну інформацією. Крім цього, інтернаціо-

нальна лексика є найбільш наочним та загально визнаним проявом інтернаціональної спільності у словниках мов.

1. Поняття інтернаціоналізмів та їх місце серед запозиченої лексики

Незважаючи на відмінності в розвитку мови, схожість у словниковому складі різних мовних сімей була очевидною протягом кількох століть. Мови, словниковий склад яких абсолютно різний, демонструють певну схожість як на синтаксичному, так і на семантичному рівні. Етимологія та розвиток міжнародної лексики десятиліттями викликали жвавий інтерес у лінгвістичних дослідженнях. Мови, які належать до різних мовних сімей, вивчаються та порівнюються за допомогою словників, газетних статей і технічної термінології. У дослідженнях інтернаціоналізму звертається увага не тільки на відповідність слів у різних мовах за формою та змістом, а й на різне вживання їх.

Таким чином створюються довідники, які узагальнюють однакові або подібні словники з різних мов, а також словники, які спеціалізуються на міжмовних порівняннях формально подібних слів.

Здавна частина лексики використовувалася в мовах кількох народів, які перебували в мовному контакті; білінгвізм був поширеним явищем серед населення прикордонних територій. Однак в останні десятиліття значна увага приділяється явищам двомовності та інтернаціоналізації лексики, що дозволило переглянути традиційні уявлення про цей вид лексики.

Інтернаціоналізація – явище, властиве всім мовам світу, і кількість інтернаціоналізмів у мові постійно зростає. У лінгвістиці поширилася думка, що інтернаціональні слова – це виключно слова греко-латинського походження, що зустрічаються лише у європейських мовах.

Зазвичай джерелами інтернаціональної лексики вважалися грецька і латинська мови, що пояснюється великим впливом, наданим античною культурою в розвитку світової культури. Тому багато інтернаціональних лексичних одиниць та елементів мають грецьке або латинське походження, такі як афікси: *анти-*, *пре-*, *ультра-*, *екстра-*, *-ізм*, *-іст* та ін.

Інтернаціоналізм – це слова або вирази, які засновані на спільній лексичній або морфологічній основі і використовуються в різних мовах, що мають різну історію та культурні традиції. Інтернаціоналізми зазвичай пов'язані з технічними, науковими або культурними поняттями, які мають широке застосування в різних країнах світу. Такі слова допомагають уникнути мовних бар'єрів між різними націями та полегшують комунікацію у міжнародних контактах. Класифікація

інтернаціоналізмів може базуватися на ознаках, таких як значення, звучання, написання та умотивованість.

Поняття інтернаціональності походить від англійського слова *international*, яке з'явилося у писемних джерелах у 1780 році і поширилося в європейських мовах протягом ХІХ століття, а в ХХ столітті – по всіх континентах. Інтернаціональність лексики є відносною, оскільки ця лексика використовується різними народами з однаковим значенням. Це відрізняється від загальномовних рис, які стосуються синонімів, граматичних категорій та інших явищ загального мовознавства¹.

Значення терміна «інтернаціоналізм» не має однозначного визначення, і тому різні вчені розуміють його по-різному. Загалом, інтернаціоналізми – це слова або елементи мови, які є загальними для кількох мов світу і мають подібну форму та значення через взаємовпливи або випадкові збіги в історії мов².

Хоча багато дослідників дають різні визначення поняття інтернаціоналізмів, але ні одне з них не може повністю описати сутність цього явища. Інтернаціоналізми можуть бути загальними елементами кількох світових мов, виражати поняття міжнародного значення, зберігати близькі чи загальні значення та фонетико-морфологічну будову в багатьох мовах світу³. Проте, є багато інших характеристик, які також можуть визначати інтернаціональність слова, такі як походження, історія вживання, кількість мов, у яких воно вживається, та інші. Таким чином, сутність інтернаціоналізмів можна описати як слова, які мають міжнародне значення та вживаються в багатьох мовах світу, зберігаючи свою семантику та структуру⁴.

Пинтюк Є. С.⁵ визначає інтернаціоналізми як слова, які вживаються в трьох або більше світових мовах, мають схожу форму і значення і є результатом мовного контакту. Ці слова виражають загальні поняття

¹ Фенюк Л. Д. (2016). Інтернаціоналізми та інтерлексеми: різні підходи до визначення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2016. № 25. Т. 1. С. 152–154. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v25/part_1/42.pdf.

² Смушинська І. В. Інтернаціоналізми та «хибні друзі» як проблема перекладу. *Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи*. 2010. С. 203. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/37835>

³ Андрієвська О. С. Інтернаціоналізми та принципи їх класифікації. *Філологія*. 2007. № 6. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. URL: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Philologia/23715.doc.htm

⁴ Кияк Т. Р. Запозичення та інтернаціоналізми у фахових мовах. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2006. № 27. С. 32.

⁵ Пинтюк Є. С. Етимологічні характеристики інтернаціоналізмів і термінів іншомовного походження німецької фахової мови архітектури та будівництва. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 17. Т. 1. С. 163. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.17-1.32>

з різних сфер життя, таких як наука, техніка, бізнес, політика, мистецтво та комунікації, і використовуються в багатьох культурах. В цьому визначенні лінгвіст пояснює причини виникнення та функціонування інтернаціоналізмів в мові.

З цих тлумачень можна дійти висновку, що основною ознакою щодо інтернаціоналізмів вважається його функціонування кількома мовами і спільність зовнішньої форми і семантики.

У 1950–60-х роках в лінгвістиці постало питання про відмінності між інтернаціональними словами та запозиченнями. Для вирішення цього питання потрібно було спочатку визначити, що таке запозичення. Запозичення є природнім процесом розвитку мови. У сфері термінології, процес інтернаціоналізації словникового складу мови є особливо інтенсивним, оскільки наука стає все більше інтернаціоналізованою, і цей процес продовжується постійно.

Термін «запозичення» живається у сучасному мовознавстві у двох значеннях: у широкому та вузькому значенні. У широкому значенні «запозичення» у зв'язку з теорією мовних контактів, взаємодією мовних систем, як із шляхів збагачення словникового складу мови⁶. У вузькому значенні термін «запозичення» використовується для позначення процесу входження та адаптації запозиченої лексики.

Н. А. Джава⁷ підкреслює, що запозичення – невід'ємна складова процесу функціонування та історичної зміни мови, одне з основних джерел поповнення словникового запасу. Запозичена лексика відбиває факти етнічних контактів, соціальні, економічні та культурні зв'язки між мовними колективами.

У сучасній науці про мову домінуючою є думка про те, що не існує таких мов, які розвивалися ізольовано від інших мов і не зазнавали іншомовного впливу з одного боку, і не впливали на інші мови – з іншого боку⁸. Тут відзначається, що будь-яка спеціальна лексика має ознаки як інтернаціоналізації, так і націоналізації.

У зв'язку з цим у сучасний період інформаційного буму спостерігається тенденція поєднання як інтернаціональних елементів у спеціальних професійних підсистемах, так і національних, що і визначає термінотворчий процес нашого сьогодення та порушує проблему

⁶ Дундій П. Н. Взаємодія англо-американізмів і німецької фахової лексики. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. 2010. № 3 С. 88. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/9937/07-Dundiy.pdf?sequence=3>

⁷ Джава Н. А. Вплив англійських запозичень на словниковий склад німецької мови. *Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки*. 2012. № 4. С. 31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drgn_2012_4_8

⁸ Кияк Т. Р. Запозичення та інтернаціоналізми у фахових мовах. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2006. № 27. С. 32–34.

інтернаціоналізації спеціальних терміносистем з метою полегшення міжнародного спілкування⁹.

У системі будь-якої сучасної мови, що склалася на ґрунті всебічного використання всіх ресурсів загальнонаціональної мови, інтернаціональні терміни є її органічною складовою. За кілька століть свого функціонування вони зафіксували досягнення та діалектику людського пізнання завдяки новим поняттям, що виходять за національні кордони. Вони вже міцно утвердилися в словниковому складі мови та становлять її невід'ємну складову. Нові результати досліджень галузевих підсистем свідчать про істотне зростання інтернаціональних термінів у сучасних текстах. Отже, зростає фонд інтернаціональних словотвірних елементів, зростає кількість інтернаціоналізмів, посилюється їх вплив на мислення, мову, культуру.

Про постійні зміни словникового складу будь-якої мови свідчить її перебудова, реорганізація багатовимірних взаємозв'язків між складовими словникового складу, що зумовлені як мовними, так і позамовними факторами. Подібні зміни у словниковому складі мови відбуваються також у зв'язку із запозиченнями з різних мов¹⁰.

За підсумками вищезазначеного можна зробити висновок, що інтернаціоналізми є окремим випадком запозичення, але, попри тісний зв'язок явищ, існує низка відмінностей. Так, наприклад для інтернаціоналізмів неможливе калькування, а для запозичень загалом неможливе функціонування кількома мовами зі збереженням семантичного наповнення, звукової і графічної оболонки. Крім того, існує ще один пласт запозичення – внутрішні запозичення (найменування понять вже існуючими словами, але які належать до інших функціональних стилів), цей тип запозичень не належить до інтернаціональної лексики.

У сучасному світі наука і техніка мають великий вплив на різні сфери життя людей, включаючи матеріальні та духовні аспекти. Науковий та технічний прогрес породжує нові проблеми у всіх сферах знання, і в галузі мовознавства з'являються нові питання, що стосуються природи мови, її функцій, умов її існування та її впливу на соціальний розвиток людини. Цей прогрес надає можливість знову переосмислити мовні процеси та їх закономірності.

Останні дослідження вказують на те, що мовна система ускладнюється у різних вимірах через її еволюційні процеси. Це підтверджує

⁹Вакулєнко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз: монографія. Івано-Франківськ, 2015. 361 с.

¹⁰Кійко С. В., Кійко Ю. Є. Вплив сучасних романських мов на німецьку мову. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32 (71). № 1. Ч. 1 С. 189–194. DOI: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.1-1/33>

постулат про розвиток будь-якої мови, який говорить про те, що мова розвивається як боротьба між двома протилежними тенденціями: збереження та стабілізація існуючої мовної системи з одного боку та її адаптація, перебудова та вдосконалення з іншого. Це породжує нові питання в галузі мовознавства, пов'язані з дослідженням феномена мови, її сутності, умов існування та ролі у розвитку людини як соціальної істоти.

Дослідники констатують, що початок ХХІ ст. знаменує собою розширення та поява нових галузей номінації, зокрема термінологічної, що обумовлено також бурхливим розвитком науки, засобів масової інформації тощо. Особливим типом номінації є запозичення лексичних одиниць.

Бурхливий розвиток науки та техніки, а також засобів масової інформації призводить до збільшення обсягу термінологічної лексики і її поширення у мовах різних країн. У зв'язку з цим, виникає необхідність у досить широкому вживанні запозичень, щоб відображати нові ідеї та технології. З іншого боку, використання запозичень може створювати проблеми для тих, хто не знайомий із цією лексикою, тому необхідно враховувати цей аспект при використанні термінологічних слів у комунікації. Також важливо знати, що термінологічна лексика не тільки відображає досягнення науки та техніки, але і допомагає у підвищенні ефективності та точності комунікації в галузях, де вона використовується.

Сучасний світ характеризується значними змінами в галузі наукової та технічної діяльності, а це призводить до виникнення нових понять, які необхідно позначати новими термінами. У більшості випадків ці нові терміни запозичуються з інтернаціональної лексики, оскільки вона є найбільш узагальненою та доступною для всіх країн та наукових спільнот.

Крім того, створення нових технологій та інноваційних продуктів також призводить до створення нових слів та термінів¹¹. Наприклад, у галузі інформаційних технологій з'являються нові терміни для позначення нових програм, алгоритмів та технологій, що створюються.

Отже, можна стверджувати, що на початку ХХІ ст. інтернаціональна лексика стала основним джерелом поповнення та оновлення словникового складу будь-якої мови, оскільки це є найбільш зручним та

¹¹ Горбач О. В. Позамовні чинники появи складних неологізмів (на матеріалі лексики маркетингу сучасної німецької мови). *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2011. Вип. 5 (1). С. 104–107.

доступним способом для позначення нових понять та ідей, що виникають у світі.

2. Причини виникнення інтернаціоналізмів і їх класифікація

Створення нових слів для позначення нових понять та процесів є важливим у зв'язку з науковим і технічним прогресом та змінами в системах наукових знань¹². Один із широко використовуваних способів створення нових слів – це запозичення слів з інших мов. Історія науки та техніки свідчить про те, що запозичена лексика з інших мов часто задовольняла потреби у термінологічній номенклатурі. Зараз значна увага приділяється процесу запозичення англо-американських термінів, оскільки багато нових термінів виникають в США у зв'язку з передовими технологіями. Після Другої світової війни, економічний потенціал США значно зріс. Це сприяло розвитку автомобільної промисловості, будівельного буму та збільшенню витрат на оборону. Багато американських компаній створювали дочірні підприємства в інших країнах, щоб постачати виготовлені ними товари на місцеві ринки. Розвиток комп'ютерної техніки також відіграв важливу роль у розвитку економіки та забезпеченні робочих місць у сфері послуг. Уряд США здійснив капіталовкладення у розвиток комп'ютерних технологій, що стимулювало нові військові та космічні програми.

Після Другої світової війни Сполучені Штати стали головним експортером промислової продукції в світі і займали панівне становище на світових ринках. Багато країн стали залежними від імпорту американських товарів та технологій, що зробило економіку США ще більш взаємопов'язаною зі світовими економіками.

Створення Міжнародного валютного фонду та Світового банку дійсно стали важливим кроком у забезпеченні стабільності та розвитку світової економіки після війни. Ці організації сприяли зменшенню коливань валютних курсів та розвитку інтернаціональної торгівлі, а також надали позики країнам, що потребували фінансової допомоги. Такі заходи допомогли стабілізувати світову економіку та зробити її більш стійкою до економічних криз та змін.

Ці події зумовили появу таких інтернаціонально відомих понять як *International Monetary Fund (=IMF)*, *General Agreement on Tariffs and Trade (=GATT)*. Зазначимо, що офіційні найменування мають внаслідок складних міжнародних взаємин різний ступінь стабільності.

¹² Ковбасюк Л. А. Новітні лексеми сучасної німецької мови (на матеріалі словника неологізмів Інституту німецької мови (IDS)). *Закарпатські філологічні студії*. 2019. Вип. 8. Т. 1. С. 84–89.

Ключовою програмою допомоги США країнам Європи був план Маршалла у 1948 році, який передбачав надання фінансової та матеріальної допомоги європейським країнам для відновлення їхніх економік та підтримки соціального розвитку.

Програма була успішною і значно сприяла відновленню економіки країн Європи, зокрема Німеччини, Франції, Італії, а також зменшенню політичної напруги між ними. План Маршалла був важливим кроком у створенні Європейського економічного співтовариства та подальшому розвитку європейської інтеграції.

Політичні та економічні зміни мали великий вплив на мову, оскільки мова є важливим інструментом комунікації та передачі знань між людьми. У зв'язку з цим, багато людей, які працюють у економіці та бізнесі, відчують необхідність в запозиченнях з англійської та американської мов. Це стало нормою, оскільки ці мови є лідерами у світі бізнесу та технологій, а також мають великий вплив на світову культуру та медіа. Слова та фрази, що раніше не вживалися в європейських мовах, з'явилися в них, щоб описувати нові поняття, які стали важливими в економічних та політичних зв'язках між країнами.

Також важливо зазначити, що під час післявоєнного періоду було створено багато міжнародних організацій, які використовують англійську мову як офіційну мову комунікації. Це сприяло поширенню англійської мови як мови міжнародного спілкування.

Таким чином, значні цивілізаційні трансформації на зламі тисячоліть вивели на передній план процеси глобалізації та інтернаціоналізації, які стали характерними рисами розвитку сучасного суспільства. Тому теоретично і фактично є важливим вивчення процесів інтернаціоналізації та інтернаціональної лексики.

Широке використання інтернаціональної лексики міцно закріплено у фахових мовах, тому завданням дослідження фахової мови є полегшити міжнародне спілкування на технічному рівні.

З семантичної точки зору термінологічне позначення предметів та їх класифікація зрозуміла. Оскільки технічні мови неоднорідні, контекстно-залежні ситуації передбачають вибір мовних засобів у кожному технічному тексті. Порівняння звичайної та фахової мови економіки дає зрозуміти, що обидва варіанти належать до однієї мовної спільноти, оскільки в обох мовних категоріях використовується та сама система, вони все ще можуть функціонувати як підмови спільної мови. Різниця між їх усним і письмовим варіантом або між кількісним і якісним співвідношенням між відправником і одержувачем є вирішальною для диференціації фахової та загальної мови.

У кожній фаховій мові загальнономовна лексика адаптована до відповідної області. Тому словотворення відіграє центральну роль у дослідженнях фахових мов. Це один з лексичних структурних особливостей, які формують функціонально-залежний спеціальний текст поряд з синтаксичним і структурним аспектами. Аналізуючи науково-популярні тексти та їх характеристики, важливо не лише об'єктивність технічного тексту, а й використання інтернаціональних технічних термінів, таких як *Konjunktur*, *Investition*, *Inflation*, словосполучення, *Marktkapitalisierung*, *Bruttoinlandsprodukt*, *Handelsbilanz*, такі аббревіатури, як *FOB* (*Free on board – Frei an Bord*), формули та числа для представлення точних даних. Інший критерій, пов'язаний зі словотворенням у спеціалізованих текстах – це абстрактність, яка представляє формальну сторону терміна. Беручи до уваги німецьку мову, згадуються особливості, які роблять спеціальний текст легшим для розуміння у зв'язку з міжнародними словниками.

Складні слова, призводять до високого рівня стиснення інформації, позначаючи об'єкт або факт лише кількома ключовими словами. Існують також похідні з суфіксами, наприклад: *-ung*, *-ion*, *Globalisierung*, *Investitionsentscheidung*, *Staatsverschuldung*, *Arbeitskosten* за допомогою якого реалізується нормалізація. Прийменникові словосполучення, що замінюють підрядні речення, також мають таку функцію.

У випадку з суфіксами *-ung*, *-ion*, вони допомагають утворювати абстрактні поняття від іменників і дієслів, що дозволяє використовувати менше слів, щоб передати складні ідеї. Наприклад, *Globalisierung* «глобалізація» замість «процес світової економічної інтеграції».

Прийменникові словосполучення можуть замінювати підрядні речення, що допомагає зменшити кількість слів у реченні і зробити його більш зрозумілим. Наприклад, *Investitionsentscheidung* «рішення про інвестування» замість «рішення, що стосується вкладення грошей для отримання прибутку».

Стосовно технічної мовної комунікації не слід забувати про дієслівні та іменникові сполуки в промислово-технічних текстах. У німецьких фахових комп'ютерній мовах, яка перебуває під сильним впливом англійської, найчастіше вживаються іменники у формі словосполучень і складних іменників наприклад, комп'ютерній *Software*, *Hardware*.

У сфері технічної термінології також сильно представлені такі частини мови, як дієслова та прикметники. Подібно до науково-популярних текстів, у цьому контексті використовується предметний

Майже всі мови світу охоплюють процеси інтернаціоналізації, що включають в себе багато інтернаціональних слів грецького та латинського походження. Сучасні мови, зокрема англійська, відіграють

все більш помітну роль у формуванні міжнародного словникового фонду. Англійська мова стала *Lingua franca* (мовою спілкування) ХХ століття і перетворилася з мови-реципієнта на мову-продуцента. У спеціальній термінології, питома вага іншомовної лексики, зокрема англійської, досить значна, що свідчить про тенденцію до інтернаціоналізації словникового фонду¹³. Процес інтернаціоналізації значною мірою визначається матеріальною діяльністю носіїв мови, міжнародними контактами, взаємовпливом мов тощо. Інтернаціоналізми англійського походження не тільки поповнюють словниковий фонд німецької мов, але й інших, включаючи слов'янські мови¹⁴.

Інтернаціоналізми часто перетинаються з групою термінів, які використовуються у міжнародній спільноті. Останнім часом, термінологія міжнародного походження стає все більш популярною в мові, та впливає на її розвиток. Багато нових термінів виникають у зв'язку з розвитком науки та техніки. Можна говорити про існування «міжнародного термінологічного ареалу», в якому відбуваються загальні процеси, словотвірні тенденції та спільні елементи з класичних мов. Наприклад, в міжнародній торгівлі використовуються єдині правила укладання договорів, які були розроблені міжнародною торговою палатою ще в 1936 році та відомі як «Incoterms (International Commercial Terms) 1953». Вони служать для кращого взаєморозуміння підприємців різних країн: *CAF (cost and freight – Kosten und Fracht)*, *CI (Cost and insurance – Kosten und Versicherung)*, *DAF (Delivered at frontier – zur Grenze geliefert)*, *FOA (Free on aircraft – Frei Flugzeug geliefert)*, *FOB (Free on bord – Frei am Bord)*, *FPO (Free Post Office – Postamt geliefert)* тощо¹⁵.

У даному контексті, скорочення слів є важливою складовою тенденцією до «мовної економії» або «закону економії мовних зусиль». Ця тенденція виражається в тому, що в спілкуванні мовці обирають мовні засоби, які найкраще відповідають їх потребам. Запозичення слів у таких випадках не ставить за мету створення нових понять, а скоріше заміну складних описових конструкцій та слів коротшими та точнішими найменуваннями. Наприклад, замість вживання описової конструкції

¹³ Слаба О. В. Переклад інтернаціоналізмів галузевої лексики з економіки сучасної німецької мови. *Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий аспекти*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 28 лютого 2018 р. Київ, 2018. С. 221.

¹⁴ Кияк Т. Р. Українсько-російсько-англійсько-німецький тлумачний та перекладний словник ринкової економіки. Київ, 2001. 310 с.

¹⁵ Слаба О. В. Переклад інтернаціоналізмів галузевої лексики з економіки сучасної німецької мови. *Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий аспекти*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 28 лютого 2018 р. Київ, 2018. С. 221.

спільне підприємство можна вживати скорочене *joint venture*, або *Manager* замість *адміністратор* та ін.

Взаємний вплив мов є природним процесом. Він спричинений історичним розвитком кожної мови, а також зростаючою глобалізацією. Економіка, культура, політика, наука та технології є важливими чинниками, які відбиваються на мові. У розвитку європейських та слов'янських мов велику роль відіграли давньогрецька та латинська мови, які сприяли виникненню та розвитку європейської культури.

У європейських мовах існують елементи, які можна поділити на інтернаціональні та національні. Вони використовуються в утворенні слів та можуть поєднуватися один з одним. Це призводить до утворення «гібридів» – слів, що складаються з міжнародних та національних елементів. Також, класичні основи можуть поєднуватися з корінними, утворюючи композити гібридного типу. Цей процес відображає розвиток мов та культур, а також сприяє створенню нових слів і понять, наприклад: *radioset, microwave, telescreen, autoroad*.

Найбільш популярні суфікси, походження яких пов'язане з греко-латинськими мовами, стали досить поширеними в багатьох європейських мовах. Вони використовуються для утворення нових слів і вже мають статус інтернаціональних суфіксів. Деякі з найбільш поширених інтернаціональних суфіксів включають: – *tion, – ics, – ant, – ent, – ive, – ar, – al, – ture, – ism, – ment*: англ. *action* – нім. *Aktion* – укр. *акція*, англ. *economics* – нім. *Ökonomik* – укр. *економіка*, англ. *migrant* – нім. *Migrant* – укр. *мігрант*, англ. *student* – нім. *Student* – укр. *студент*, англ. *culture* – нім. *Kultur* – укр. *культура*, англ. *realism* – нім. *Realismus* – укр. *реалізм*, англ. *management* – нім. *Management* – укр. *менеджмент*.

Інтернаціональні префікси греко-латинського походження є менш поширеними, ніж суфікси, і обмежені у своїх можливостях у типологічному плані через їх відсутність у багатьох мовних сімействах. Деякі з найпоширеніших інтернаціональних префіксів греко-латинського походження включають: *inter-, poly-, co-, pre-, anti-, de-(di-), meta-, multi-, bi-, super-, ultra-* (англ. *polyglot* – нім. *Polyglott* – укр. *поліглот*, англ. *cooperation* – нім. *Kooperation* – укр. *співпраця*, англ. *deactivate* – нім. *Deaktivieren* – укр. *деактивувати*, англ. *metadata* – нім. *Metadaten* – укр. *метадані*, англ. *ultra-modern* – нім. *ultramodern* – укр. *ультрамодний тощо*).

Вони використовуються також для утворення нових термінів у багатьох мовах (таблиця 1).

У багатьох мовах є спільні основи (корені) слів, які можна зустріти в інтернаціональних словах разом зі словотвірними морфемами, що характерні для конкретної мови. Якщо ці міжнародні корені виділяються

і використовуються у словотворенні, то вони часто стають основою для похідних інтернаціональних слів. Найбільш універсальні корені грецько-латинського походження, які використовуються в інтернаціональних складних термінах.

Таблиця 1

Англійська мова	Німецька мова	Українська мова
interbank	Interbankenmarkt	міжбанківський ринок
polycentric approach	Polyzentrischer Ansatz	поліцентричний підхід
co-branding strategy	Co-Branding-Strategie	стратегія кобрендингу
anti-dumping laws	Antidumping-Gesetze	антидемпінгові закони
diversification	Diversifikation	диверсифікація
metadata management	Metadatenmanagement	керування метаданими
multinational corporations	Multinationale Unternehmen	транснаціональні корпорації
anti-monopoly regulations	Antimonopolregulierungen	антимонопольне регулювання
bilateral trade agreements	Bilaterale Handelsabkommen	двосторонні торгові угоди

Сьогодні все частіше можна зустріти лексичні одиниці з англійської мови, які стають частиною міжнародної лексики. Це пов'язано з високим престижем англійської мови та її глобальним статусом у світі. Більшість інтернаціональних слів англійської мови складаються з кореневих морфем, які поширюються по світу і можуть поєднуватися з національними префіксами та суфіксами. Наприклад, слова *design, disk, drive, hit, man, market, media, net, style, test* та інші. Також позначення відповідних понять у галузі економіки та фінансів *bank, business, consult, computer, credit, finance, profit, tax, trade, venture* тощо. У німецькій та українських мовах – Bank – банк, Business – бізнес, Design – дизайн, Diskussion – дискусія, Media – медіа, Netto – нетто, Service – сервіс, Test – тест тощо.

Німецька мова збагачувалася словами з різних мов, що було наслідком політичних, економічних та торгових відносин. У світовій культурі все, що створюється та сприймається людьми, пов'язане з культурою. Тому кожна міжнаціональна взаємодія призводить до

обміну культурною інформацією, що впливає на мову. Таким чином, німецька мова збагатилася багатьма словами з інших мов.

Щоб зрозуміти значення інтернаціональних слів, важливо звертати увагу на морфеми та основи, з яких вони складаються. Це може допомогти осягнути значення інших слів, які мають такі самі компоненти. Знання морфем та основ класичного походження дозволяє зрозуміти, як слова формуються та що вони означають.

Вивчення інтернаціональної лексики не можна розглядати окремо від зовнішніх факторів, які впливають на мову. Одним з таких факторів є мовні контакти, тобто взаємодія між різними мовами. Вивчення мовних контактів дозволяє краще зрозуміти особливості будови мовної системи. Іноді мова може контактувати не з однією, а з кількома мовами в процесі свого розвитку, і ці контакти можуть бути більш або менш інтенсивними в різні періоди історії.

Запозичення слів з інших мов є природним явищем, що відображає історичні, політичні, ділові та культурні зв'язки між країнами та рівень розвитку мов. Запозичення означає перехід слів або елементів однієї мови до іншої мови як результат взаємодії між мовами. Процес запозичення може мати різні причини, такі як:

- 1) найменування нових реалії, що з'явилися у суспільстві;
- 2) тенденція до розмежування поняття;
- 3) тенденція до спрощення мови;
- 4) заміна за джерелом походження слів;
- 5) престиж іноземної мови¹⁶.

Причини, що викликають лексичне запозичення як передумову виникнення інтернаціоналізму, різні, але зводяться, як правило, до наступних лінгвістичних та екстралінгвістичних причин:

1. Лінгвістичні причини:

- 1) семантична завантаженість слів рідної мови;
- 2) полегшене сприйняття запозичень завдяки відомим носієві мови інтернаціональним мовним елементам;
- 3) стислість запозичених лексичних одиниць;
- 4) добре виражена здатність до терміноутворення у поєднанні з елементами рідної мови.

2. Екстралінгвістичні причини:

- 1) політичні, культурні, економічні зв'язки між країнами, що сприяють контактам між мовами;
- 2) масові міграції населення, що зумовлюють змішування мов;

¹⁶ Боднар О. М. Лінгвістичні особливості німецької фахової мови екології : дис ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2015. 195 с.

3) поширення науки, техніки та культури, що вимагає співпраці й спілкування між націями та мовами;

4) мода на вживання іноземних слів та вплив ЗМІ на мову та інші¹⁷.

Ці причини взаємодіють між собою і можуть по-різному проявлятися у кожному конкретному випадку лексичного запозичення.

На проникнення інтернаціональної лексики впливають багато чинників. Причини запозичень можуть бути зовнішніми (позамовними) та внутрішніми (внутрішньомовними).

Зовнішні причини (екстралінгвістичні) запозичення пов'язані з розвитком науки, техніки, культури, економіки та виробничих відносин. Поява нових реалій та понять в суспільстві часто потребує створення нових слів, або використання слів з інших мов. Коли такі нові слова стають широко вживаними, вони можуть перейти в активний словниковий запас. Наприклад, з появою таких реалій, як *автомобіль, радіо, кінематограф, телевізор, лазер, комп'ютер*, у мови увійшли їх найменування, назви нових професій: *мерчандайзер, супервайзер, менеджер*¹⁸. Таким чином, запозичення відіграє важливу роль у розвитку мови, дозволяючи втілювати нові ідеї, технології та концепції у слова.

Одним з основних факторів появи інтернаціональної лексики є зростання глобалізації, яке збільшує міжнародну взаємодію та призводить до збільшення кількості міжнародних слів у мовах світу.

Внутрішні причини запозичення спостерігаються в більшості мов і полягають у тенденції до заміни описових найменувань однослівними (наприклад, *снайпер* замість *влучний стрілець*, *мотель* замість *готель для автотуристів*) і в зміцненні в мові запозичених слів з певною морфологічною структурою. Наприклад, деякі лексичні одиниці, що містять загальний елемент *-мен*, такі як *бізнесмен, конгресмен, спортсмен*, є досить поширеними у багатьох мовах¹⁹.

У науковій літературі пропонується кілька класифікацій інтернаціоналізмів з різними підходами^{20, 21}.

¹⁷ Капуш А. Інтеграція іношомовних запозичень у лексичну систему німецької мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2016. Вип. 6. С. 69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2016_61_29

¹⁸ Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз: монографія. Івано-Франківськ, 2015. 361 с.

¹⁹ Ibid.

²⁰ Андрієвська О. С. Інтернаціоналізми та принципи їх класифікації. *Філологія*. 2007. № 6. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. URL: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Philologia/23715.doc.htm

²¹ Тонконог І. В., Ювковецька Ю. О. Мовні відмінності та особливості перекладу інтернаціоналізмів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31 (70). № 1. Ч. 3. С. 112. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.1-3/19>

1. Принцип вмотивованості.

Це принцип, згідно з яким іноземні слова, що вживаються як терміни або власні назви, повинні бути повністю зрозумілі користувачам мови, в якій вони вживаються. Іншими словами, такі слова повинні бути вмотивовані або пояснені в контексті, щоб користувачі могли зрозуміти їх значення і вживання.

Цей принцип є важливим для збереження чіткості та зрозумілості мови, особливо в галузях з підвищеною термінологією, наприклад в науці, медицині, техніці, торгівлі тощо. Вмотивованість інтернаціоналізмів допомагає забезпечити їх зрозумілість та уникнення можливих непорозуміння.

Для того, щоб національна форма слова вважалася інтернаціональною, необхідно, щоб існували форми цього слова етимологічно ідентичні у кількох інших мовах і ці форми були схожими за виглядом.

У кожній мові відсоток інтернаціональних слів може бути різним, залежно від преференційних тенденцій в цій мові. Але наявність інтернаціональних слів полегшує спілкування між носіями різних мов.

2. Класифікація інтернаціоналізмів з погляду перекладача.

Як ми вже зазначали вище, поняття інтернаціоналізмів є неоднозначним серед науковців, оскільки його критерії визначення не є чіткими. Але в мовознавстві вважають, що інтернаціоналізми є важливими формами лексичної спільності між мовами, які можуть проявлятися тільки при порівнянні або зіткненні мов. Це означає, що ці слова мають подібне написання та значення в різних мовах, що може свідчити про їх походження з одного джерела або про спільне використання у багатьох мовах. Перекладачі поділяють інтернаціоналізми на дві групи:

- 1) власне інтернаціоналізми;
- 2) псевдоінтернаціоналізми.

Псевдоінтернаціоналізми – це слова, які містять міжнародні морфемі, але не є запозиченими, оскільки вони не перетнули мовні бар'єри та залишилися в межах конкретної мови-продуцента²². Ці слова можуть створювати труднощі для перекладачів, оскільки вони можуть мати різні значення та використовуватися в різних контекстах у різних мовах. Ці слова також називають «хибними друзями перекладача» і створювати проблеми для перекладачів²³.

²² Білозерська Т. В. Псевдоанглiзми у сучасній нiмецькій мові. *Наукові записки Нiжинського державного унiверситету ім. Миколи Гоголя. Серія: Фiлологічні науки*. 2014. Кн. 1. С. 86. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzfn_2014_1_19.pdf

²³ Тонконог І. В., Ювковецька Ю. О. Мовні відмінності та особливості перекладу інтернаціоналізмів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Том 31 (70). № 1. Ч. 3. С. 113. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.1-3/19>

3. Класифікація інтернаціоналізмів за способом запозичення та джерелом запозичення.

Лінгвісти поділяють інтернаціоналізми за способом їх запозичення на інтернаціоналізми із загальною зовнішньою та внутрішньою формою та інтернаціоналізми із загальною внутрішньою формою.

Інтернаціоналізми із загальною зовнішньою та внутрішньою формою – це слова, які мають однаковий вигляд та звучання в різних мовах, а також мають схоже значення. Ці слова були запозичені з одного джерела і зберегли свою зовнішню та внутрішню форму в різних мовах. Прикладами інтернаціоналізмів із загальною зовнішньою та внутрішньою формою є слова *budget, marketing, export import* в англійській та *Budget, Marketing, Export, Import* в німецькій.

Інтернаціоналізми із загальною внутрішньою формою – це слова, які мають однакову внутрішню форму, але зовнішній вигляд та вимова можуть відрізнятися в різних мовах. Ці слова були запозичені з різних джерел, але мають спільний корінь або морфему. Прикладами інтернаціоналізмів із загальною внутрішньою формою є слова *television* в англійській та *Fernsehen* в німецькій.

Ці класифікації допомагають лінгвістам розуміти, як слова переміщуються між мовами та як їхнє значення та використання можуть відрізнятися в різних культурних та мовних контекстах.

Інтернаціоналізми можна також класифікувати за їхнім джерелом запозичення. Джерело запозичення може бути іншою мовою, або ж це може бути спільна культурна спадщина.

Один з найпоширеніших джерел запозичення – це латинська мова. Латинські інтернаціоналізми широко використовуються в англійській та німецькій мовах. Наприклад, англ. *information* та нім. *Information* мають те саме значення, і походять з лат. *informatio*.

Іншим джерелом запозичення є грецька мова. Наприклад, англ. *democracy* та нім. *Demokratie* походять з грец. *dēmokratía*, що означає «влада народу». У німецькій мові існують інтернаціоналізми, які були запозичені з інших мов, таких як французька, іспанська, італійська та інші. Наприклад, нім. *Restaurant* запозичена з англ. *restaurant* походять з фр. *restaurant*.

Німецька мова традиційно відкрита для запозичень з різних мов. Лексичні запозичення в словниковому складі німецької мови займають особливе місце. Це пояснюється тим, що протягом довгого часу ця країна підпадала у різні епохи під економічний, політичний і культурний вплив інших країн, які випереджували її у своєму розвитку.

Вплив англійської мови на німецьку збільшився в кінці XVIII століття і продовжився впродовж XIX і XX століть. Англійська мова

проникла в багато сфер німецького життя, зокрема в науку, техніку, торгівлю, фінанси, культуру та розваги.

Від початку XIX століття до наших днів німецька мова активно запозичує багато термінів з англійської мови. Такі запозичення активно вживаються в багатьох сферах суспільного життя, зокрема у громадському та політичному житті: *n Parlament, n Bill, n Interview*; бізнесу, фінансів та економіки: *m Export, f Obligation, f Banknote, Clearing, m Trust, m Manager, n Marketing*; „світському житті“: *m Snob, m Komfort, m Klub, n Jazz, n Rock, m Film, n Kino*.

У спорті та розвагах також часто використовуються слова англійського походження, наприклад *Jockey, Start, Trainer, Outsider, Derby, Finisch, Handikap, Favorit, Tip, Tennis, Match, Team, Champion, Rekord, Center, Comeback* та інші.

Запозичення з англійської мови надали німецькій мові нових можливостей для вираження нових понять та ідей, і допомогли збільшити кількість слів у словниковому запасі німецької мови.

Таким чином, англійські запозичення вже давно стали необхідною складовою словникового складу німецької мови і продовжують активно використовуватись в різних сферах життя.

Після другої світової війни Німеччина була розділена на дві держави: Федеративну Республіку Німеччини та Німецьку Демократичну Республіку, що мали різні політичні та економічні системи, а також різні підходи до мовної політики.

У Західній Німеччині офіційною мовою була німецька, але англійська мова відігравала важливу роль у науковій, технічній, економічній, політичній та культурній сферах. Багато технічних термінів, наукових понять та термінів з економіки та фінансів були запозичені з англійської мови. Популярними були англійськомовна література та кіно: *Hobby, Job, Party, Quiz, Show, Story, Team*.

У Східній Німеччині англійська мова не мала такого впливу, як у Західній Німеччині. Англійські терміни та вислови були менш поширеними.

Поділ Німеччини та відмінності в політичній та економічній системах Це призвело до дивергенції мовного розвитку в обох частинах країни.

Після першої світової війни вплив англійської мови на німецьку посилювався, а після другої досяг небачених розмірів. У результаті поділу Німеччини і утворення двох країн з різним суспільно-політичним устроєм мовний розвиток став виявляти тенденцію до дивергенції та утворення стійких диференційних ознак, що стало об'єктом особливої уваги вчених обох німецьких держав.

Мова завжди відображає суспільні та культурні зміни в країні. Після об'єднання Німеччини, зміни в мові були наслідком різноманітних соціальних, політичних та економічних змін, які супроводжували процес її реінтеграції. Наприклад, слово *f Maueröffnung* відображає руйнування Берлінської стіни та відновлення єдності Німеччини. Лексична одиниця *f DM-Einführung* відображає введення нової валюти, яка замінила колишню валюту Західної Німеччини. Таким чином, мова є важливим індикатором соціальних, політичних та культурних змін в країні.

Сучасна німецька економічна, суспільно-політична лексика, орієнтована за змістом на проблеми міжнародного життя, поповнюється новими інтернаціоналізмами, у тому числі англійського походження. Певну частину таких слів складають аббревіатури, які, постійно використовуючись у текстах засобів масової інформації, входять до політичного вокабуляру різних мов та стають надбанням широкої аудиторії мовців. Таким шляхом увійшли свого часу до німецької мови англійські скорочення *die NATO, die UNO, die UN, die USA*.

Процеси нормалізації та кодифікації інтернаціоналізмів також відбуваються в німецькій мові, особливо в сфері економіки та бізнесу. Інтернаціоналізми-англіцизми, такі як *Marketing, Management, Investor, Leasing, Holding* та інші, стають все більш поширеними в німецькій мові і є невід'ємною частиною сучасної бізнес-лексики. Засоби масової інформації, такі як газети, журнали та інтернет, також впливають на поширення та нормалізацію цих слів серед носіїв мови.

ВИСНОВКИ

У дослідженні проаналізовано інтернаціональну лексику, розглянуто сутність її поняття та визначено їх місце серед запозиченої лексики. Досліджуються різні класифікації інтернаціоналізмів, встановлені чинники виникнення інтернаціоналізмів та їх походження.

Основні результати проведеного дослідження дозволяють зробити такі висновки.

Лінгвісти багатьох країн відзначають надзвичайну активізацію в еволюції мов. Це пов'язано насамперед із науково-технічною революцією, що торкнулася майже всі країни світу, серйозними політичними та соціальними змінами, розвитком засобів масової комунікації.

Науковий та технічний прогрес, виникнення нових наукових напрямів та перегляд традиційних систем наукових знань, взаємне проникнення та перетин окремих галузей науки і техніки, створення нових наукових дисциплін, організація численних нових галузей виробництва – все це вимагає утворення нових слів для позначення нових понять, процесів та т. п. Це дає підстави стверджувати, що

інтернаціональна лексика стає основним джерелом поповнення та оновлення словникового складу будь-якої мови.

Ми дійшли висновку, що одним із найважливіших факторів історичного розвитку мови у сучасному мовознавстві визнаються мовні контакти. Важливість вивчення мовних контактів та його результатів зумовлюється тим фактом, що вона здатні пролити світло і на особливості самої будови мовної системи. При цьому трапляються випадки, коли мова контактує не з однією, а з кількома іншими мовами в процесі своєї історії. Різні періоди можуть характеризуватись різною інтенсивністю контактів з носіями тієї чи іншої мови.

Тенденції розвитку інтернаціоналізмів в сучасному світі свідчать про їх зростання та поширення в різних галузях, що пов'язано з глобалізацією та цифровізацією усіх сфер життя людини.

АНОТАЦІЯ

Дослідження присвячено аналізу інтернаціональної лексики, розгляду сутності її поняття та визначенню їх місця серед запозиченої лексики. У дослідженні розглянуто різні класифікації інтернаціоналізмів, встановлені чинники виникнення інтернаціоналізмів та їх походження. Лінгвісти відзначають активне збагачення мов завдяки науково-технічній революції, змінам у суспільстві та розвитку масової комунікації. Створення нових понять та процесів потребує введення нових слів у мову. Інтернаціональна лексика стає основним джерелом поповнення та оновлення словникового складу будь-якої мови. Мовні контакти є важливим фактором розвитку мови, коли мова взаємодіє з іншими мовами в різні періоди залежно від інтенсивності цих контактів. Сучасні тенденції розвитку інтернаціоналізмів свідчать про їх зростання та поширення в різних галузях, що пов'язано з глобалізацією та цифровізацією усіх сфер життя людини.

Література

1. Авчіннікова Г. Д., Ставчук Н. В. Запозичення англійських термінів у німецьку мову. *Studia Linguistica*. 2020. Вип. 16. С. 9–20. DOI: <https://doi.org/10.17721/StudLing2020.16.9-20>

2. Андрієвська О. С. Інтернаціоналізми та принципи їх класифікації. *Філологія*. 2007. № 6. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. URL: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Philologia/23715.doc.htm

3. Бандурко З. В. Тематичне розмаїття інтернаціоналізмів як одного з різновидів іншомовної лексики у складі сучасної німецької мови.

Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки. 2014. Кн. 1. С. 75–78.

4. Барнич І. І. Поняття „фахова мова“ і «термінологія» в німецькій і українській мовах. *Львівський філологічний часопис.* 2018. № 3. С. 16–19.

5. Білозерська Т. В. Псевдоангліцизми у сучасній німецькій мові. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки.* 2014. Кн. 1. С. 85–89. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzfn_2014_1_19.pdf

6. Боднар О. М. Лінгвістичні особливості німецької фахової мови екології : дис ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 2015. 195 с.

7. Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз : монографія. Івано-Франківськ, 2015. 361 с.

8. Горбач О. В. Позамовні чинники появи складних неологізмів (на матеріалі лексики маркетингу сучасної німецької мови). *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки (мовознавство).* 2011. Вип. 5 (1). С. 104–107.

9. Джава Н. А. Вплив англійських запозичень на словниковий склад німецької мови. *Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки.* 2012. № 4. С. 31–35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drgn_2012_4_8

10. Дундій П. Н. Взаємодія англо-американізмів і німецької фахової лексики. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи.* 2010. № 3 С. 88–94. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/9937/07-Dundiy.pdf?sequence=3>

11. Дундій П. Н. Запозичення та запозичування англо-американізмів у німецькомовному дискурсі (на прикладі фінансової та банківської термінології). *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики.* 2013. Вип. 24. С. 122–130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psptkl_2013_24_17

12. Капуш А. В. Інтеграція іншомовних запозичень у лексичну систему німецької мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна».* 2016. Вип. 6. С. 68–70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2016_61_29

13. Кияк Т. Р. Запозичення та інтернаціоналізми у фахових мовах. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка.* 2006. № 27. С. 32–34.

14. Кияк Т. Р. Українсько-російсько-англійсько-німецький тлумачний та перекладний словник ринкової економіки. Київ, 2001. 310 с.

15. Кійко С. В., Кійко Ю. Є. Вплив сучасних романських мов на німецьку мову. *Вчені записки Таврійського національного університету*

імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2021. Т. 32 (71). № 1. Ч. 1 С. 189–194. DOI: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.1-1/33>

16. Кійко С. В. Німецько-українська міжмовна омонімія : монографія. Чернівці : Родовід, 2014. 434 с.

17. Ковбасюк Л. А. Новітні лексеми сучасної німецької мови (на матеріалі словника неологізмів Інституту німецької мови (IDS)). *Закарпатські філологічні студії*. 2019. Вип. 8. Т. 1. С. 84–89.

18. Котвицька В. А. Тематична класифікація прямих лексичних запозичень з англійської у сучасній німецькій мові. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки*. 2016. Кн. 1. С. 34–37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_30_15

19. Пинтук Є. С. Етимологічні характеристики інтернаціоналізмів і термінів іншомовного походження німецької фахової мови архітектури та будівництва. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 17. Т. 1. С. 162–166. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.17-1.32>

20. Симоненко Л. О. Лінгвістичні проблеми унормування наукової термінології *Українська термінологія і сучасність* : зб. наук. пр. Київ, 2007. Вип. VII. С. 21–25.

21. Слаба О. В. Переклад інтернаціоналізмів галузевої лексики з економіки сучасної німецької мови. *Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий аспекти*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 28 лютого 2018 р. Київ, 2018. С. 221–223.

22. Смуциньська І. В. Інтернаціоналізми та «хибні друзі» як проблема перекладу. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. 2010. С. 201–205. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/37835>

23. Тонконог І. В., Ювковецька Ю. О. Мовні відмінності та особливості перекладу інтернаціоналізмів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Том 31 (70). № 1. Ч. 3. С. 110–114. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.1-3/19>

24. Фенюк Л. Д. (2016). Інтернаціоналізми та інтерлексеми: різні підходи до визначення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2016. № 25. Т. 1. С. 152–154. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v25/part_1/42.pdf.

25. Чорновол Г. В. Функціональні особливості інтернаціональних термінів у системі економічної термінології. *Термінологічний вісник*. 2015. № 3 (2). С. 258–264. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/terv_2015_3%282%29__32

26. Junker Gerhard H. Der Anglizismen-Index: Anglizismen – Gewinn oder Zumutung? Paderborn, 2011. 304 S.

27. Kirkness A. Europäismen/Internationalismen im heutigen deutschen Wortschatz. *Neues und Fremdes im deutschen Wortschatz: Aktueller lexikalischer Wandel* / ed. G. Stickel. Berlin, Boston, 2001. P. 105–130. DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110622669-007>

Information about author:

Slaba Oksana Volodymyrivna,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Kyiv National Linguistic University
73, Velyka Vasylkivska Str., Kyiv, 03680, Ukraine